

ผลการดำเนินงานที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (8 เรื่อง)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยเฉพาะเรื่องสำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามนโยบายตลาดนำการผลิต

ผลิต โดยใช้ “ตลาดนำการผลิต” เป็นแนวคิดด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตร แบบใหม่ในการวางแผนการผลิต ให้อุปสงค์และอุปทานเกิดความสมดุลกัน ซึ่งได้กำหนดแนวทางไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง สนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินการ อาทิ การเชื่อมโยงเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ การเชื่อมโยงกับบริษัทเอกชน การเชื่อมโยงตลาดผ่านระบบสหกรณ์ การเชื่อมโยงผ่านผู้นำเกษตรกร และการเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้ค้าโดยดำเนินการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมีการบริหารสินค้าเกษตรให้เกิดความสมดุล เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต มีตลาดรองรับแน่นอน ผลผลิตไม่ล้นตลาด เกษตรกรมีรายได้และมีความมั่นคงในอาชีพการเกษตรมากยิ่งขึ้นซึ่งมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) **เชื่อมโยงกับสหกรณ์** 536 แห่ง ภาคเอกชน 127 แห่ง ในช่วงที่ผ่านมา สามารถเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์ 536 แห่ง กับภาคเอกชน 127 แห่ง จำหน่ายผลผลิต ได้ทั้งสิ้น 1.81 ล้านตัน มูลค่า 40,172.71 ล้านบาท ผ่านศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ (Cooperative Distribution Center : CDC) จำหน่ายปัจจัยการผลิต ผลผลิตทางการเกษตร และสินค้าอุปโภค บริโภค แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป มูลค่า 21,718 ล้านบาท ส่งเสริมการค้าผลผลิตทางการเกษตรกับภาคเอกชน และหน่วยงานต่างๆ เช่น สหกรณ์ 140 แห่ง จำหน่ายให้กับห้างสรรพสินค้าโมเดิร์นเทรด รวม 89 แห่ง มูลค่า 3,063.87 ล้านบาท และสหกรณ์ 55 แห่ง ส่งออกผลผลิตทางการเกษตรไปยังต่างประเทศ รวมกว่า 28 ประเทศ มีผลผลิตจำหน่ายรวม 45,869.05 ตัน มูลค่า 1,888.52 ล้านบาท ทำความร่วมมือทางการค้า (MOU) โดยสหกรณ์ 170 แห่ง จับคู่ค้ากับผู้ประกอบการภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ 127 แห่ง ซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร 954,098.93 ตัน มูลค่า 19,815.81 ล้านบาท สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรสามารถเพิ่มช่องทางการตลาดออนไลน์ 104 แห่ง มูลค่า 55.92 ล้านบาท

2) **โครงการสานพลังประชารัฐ เพื่อสนับสนุนการปลูกข้าวโพดหลังฤดูทำนา** เพื่อปรับสมดุลของปริมาณการผลิต การตลาดข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเชื่อมโยงแหล่งรับซื้อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้มีความชัดเจนร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ และภาคเอกชนตามแนวทางประชารัฐ สนับสนุนมาตรการจูงใจให้กับเกษตรกรในการลดรอบการปลูกข้าว อันเป็นการสร้างสมดุลอุปสงค์ อุปทาน เพื่อลดปัญหาผลผลิต ล้นตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบการปรับแผนการผลิตให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคตโดยมีเป้าหมาย 2 ล้านไร่ 37 จังหวัดแบ่งเป็น ภาคเหนือ 15 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัดภาคกลาง 2 จังหวัดภาคตะวันออก 1 จังหวัดซึ่งได้รับสมัครเกษตรกร 96,701 ราย 814,943 ไร่ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 398,598 ไร่เกษตรกรได้รับอนุมัติสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. 9,887 ราย วงเงิน 188.44 ล้านบาท และจากสหกรณ์ 7 แห่ง วงเงิน 29.52 ล้านบาท เกษตรกรใช้เงินผ่านบัตรเกษตรกรสุขใจแล้ว 4,777 ราย วงเงิน 73.56 ล้านบาท

3) **แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร** เพื่อให้มีการบริหารจัดการข้าวโดยใช้หลักการตลาดนำการผลิตวางแผนการผลิตข้าวให้เกิดความสมดุลกับความต้องการของตลาดเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวและรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกโดยแบ่งแผนเป็น 5 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงการกำหนด อุปสงค์และอุปทาน 2) ช่วงการผลิต 3) ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว 4) ช่วงการตลาดในประเทศ และ 5) ช่วงการตลาดต่างประเทศ ดังนี้

3.1) ช่วงการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน ได้แก่ การกำหนดความต้องการทางการตลาด (demand) และปริมาณการผลิต (Supply) การวางแผนการผลิตข้าว โดยประกาศพื้นที่ส่งเสริมการปลูกข้าว ปีละ 2 ครั้ง รอบที่ 1 นาปี (1 พฤษภาคม – 31 ตุลาคม) และรอบที่ 2 นาปรัง (1 พฤศจิกายน – 30 เมษายน)

3.2) ช่วงการผลิต ได้แก่ การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว การผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดี การควบคุมค่าเช่าที่นา การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแม่นยำสูง (Precision Agriculture) การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพชั้นเลิศ การส่งเสริมการผลิตและการตลาดข้าวพันธุ์ กข43 การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตข้าวในพื้นที่ลุ่มต่ำ 13 ทุ่ง การปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมกับ

การปลูกข้าวไปเป็นพืชอื่น (Zoning by Agri-Map) รวมทั้งการปรับลดพื้นที่ปลูกข้าวฤดูนาปรังไปเป็นการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พืชหลากหลาย พืชอาหารสัตว์และการประกันภัยข้าวนาปี

3.3) ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยวได้แก่ การบริหารจัดการรถเกี่ยวนาข้าว การต่อยอดและพัฒนาการใช้แอปพลิเคชันรถเกี่ยวนาข้าว การยกระดับเกษตรกรและผู้ประกอบการ โดยจัดวางระบบ GMP/HACCP และโรงสีดีดดาวและการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อสร้างย้งฉางให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

3.4) ช่วงการตลาดในประเทศได้แก่ การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อสร้างย้งฉางให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าว การเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์และข้าว GAP การสนับสนุนสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี การสนับสนุนสินเชื่อให้สถาบันเกษตรกรเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่มการตลาดเชยดอกระบายให้ผู้ประกอบการในการเก็บสต็อก และการเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์ และข้าว GAP ครบวงจร

3.5) ช่วงการตลาดต่างประเทศ ได้แก่ การจัดหาและเชื่อมโยงตลาดต่างประเทศระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล (G To G) การสร้างการรับรู้ข้าวไทยในตลาดโลกการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายการเจรจาขยายตลาดข้าวและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้าสำคัญและการดำเนินการตลาดเชิงรุกตลาดศักยภาพ

ผลสัมฤทธิ์:

1) การผลิตข้าวเปลือกของชาวนามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีต้นทุนการผลิตลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2561กับค่าเฉลี่ยปี 2557-2558ข้าวนาปีมีต้นทุนการผลิตลดลงจากตันละ 10,593บาท เหลือตันละ 9,295บาท (ลดลงตันละ 1,298บาท) ส่วนข้าวนาปรังมีต้นทุนการผลิตลดลงจากตันละ 9,154บาท เหลือตันละ 7,350 บาท (ลดลงตันละ 1,804บาท) รวมทั้งผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มขึ้นจากไร่ละ 446 กิโลกรัม เป็นไร่ละ 452 กิโลกรัม (เพิ่มขึ้นไร่ละ 6 กิโลกรัม)

2) ราคาข้าวเปลือกขยับตัวสูงขึ้นและมีเสถียรภาพมากขึ้น โดยปี 2561ข้าวหอมมะลิมีราคาตันละ 16,313บาท ข้าวหอมปทุมตันละ 10,563บาท และข้าวเจ้าตันละ 7,828บาท จากเดิมก่อนเริ่มดำเนินการแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร เฉลี่ยปี 2557-2558ข้าวหอมมะลิมีราคาตันละ 13,628บาท ข้าวหอมปทุมตันละ 9,670บาท และข้าวเจ้าตันละ 7,825บาทซึ่งเป็นผลมาจากการควบคุมปริมาณการผลิตข้าวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดให้อยู่ในระดับปีละ 32 ล้านตันข้าวเปลือก ดึงอุปทานส่วนเกินในช่วงข้าวเปลือกออกสู่ตลาดมากระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ปีละได้ถึงประมาณ 6 ล้านตันข้าวเปลือก สามารถระบายข้าวสารในสต็อกได้หมดแล้วประมาณ 18 ล้านตันข้าวสาร รวมทั้งสามารถส่งออกข้าวไปในตลาดโลกได้มากขึ้น

3) ทำให้ครัวเรือนชาวนามีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายข้าวเพิ่มขึ้น จากการที่ราคาข้าวเปลือกขยับตัวสูงขึ้นและมีเสถียรภาพมากขึ้น อีกทั้งชาวนาสามารถมีต้นทุนการผลิตข้าวลดลง ส่งผลให้ครัวเรือนชาวนามีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายข้าวเพิ่มขึ้น

2. การแก้ไขปัญหาการขาดทุน

โดยได้ดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดทุน ดังนี้

1) โครงการควบคุมปริมาณการผลิตเพื่อลดพื้นที่ปลูกยางพาราและปริมาณผลผลิตและเพื่อส่งเสริมการปลูกแทนด้วยพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ผลการดำเนินงาน				
	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
1) ปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดี(ไร่)	208,376.75	184,844.70	207,474.75	263,872.20	36,478.90
2) ปลูกแทนด้วยพืชอื่น (ไร่)	159,854.95	179,278.30	193,014.95	142,541.80	24,239.15
รวมทั้งสิ้น (ไร่)	368,231.70	364,123.00	400,489.70	406,378.95	60,718.05

ผลสัมฤทธิ์: สามารถลดพื้นที่ปลูกยางแบบชั่วคราว โดยให้เกษตรกรโค่นยางและให้ปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดีพื้นที่ 901,047.30 ไร่ และลดพื้นที่ปลูกยางแบบถาวร โดยให้เกษตรกรโค่นยางและปลูกแทนด้วยพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆพื้นที่ 698,929.15 ไร่ซึ่งสามารถลดปริมาณผลผลิตยางได้ 358,394.72 ตัน

2) โครงการพัฒนาอาชีพชาวสวนยางรายย่อยเพื่อความยั่งยืนเพื่อลดพื้นที่ปลูกยางพาราและปริมาณผลผลิตที่จะเข้าสู่ระบบลดความเสียหายผลกระทบจากราคายางตกต่ำและเป็นการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรชาวสวนยางและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทนการทำอาชีพสวนยาง ซึ่งมีเกษตรกรผ่านการอนุมัติเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 15,011 ราย พื้นที่ 95,548.56 ไร่ มีเกษตรกรที่ได้รับเงิน งวดที่ 1 จำนวน 13,081 ราย พื้นที่ 69,434.35 ไร่ และมีเกษตรกรที่ได้รับเงิน งวดที่ 2 จำนวน 12,788 ราย พื้นที่ 67,951.20 ไร่

ผลสัมฤทธิ์ : สามารถลดพื้นที่ปลูกยางพาราได้พื้นที่ 150,000 ไร่ และลดปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดได้จำนวน 15,553.29 ตัน ตามพื้นที่ปลูกยางที่ลดลงได้ จำนวน 69,434.35 ไร่

3) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยาง (เจ้าของสวน ผู้เช่าหรือผู้ทำสวนยาง) และช่วยเหลือค่าครองชีพของเกษตรกรชาวสวนยาง (คนกรีดยาง) จำนวน 774,775 ครั้วเรือน 11,489.46 ล้านบาท

ผลสัมฤทธิ์ : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง และเกษตรกรชาวสวนยางได้รับการช่วยเหลือค่าครองชีพ

4) โครงการส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเพิ่มปริมาณการใช้ยางพาราในประเทศโดยส่งมอบให้หน่วยงานภาครัฐนำไปใช้ประโยชน์และเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยางอีกทั้งยังลดผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อราคายางพาราภายในประเทศเป็นการรักษาเสถียรภาพราคายางโดยปริมาณการใช้ยาง ที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการใช้ไปแล้วเป็นน้ำยางชั้น 39,373.64 ตัน และยางแท่ง 785.85 ตัน (คิดเป็นน้ำยางสด 81,081.59 ตัน) และปริมาณการใช้ยางที่หน่วยงานภาครัฐอยู่ระหว่างดำเนินการและขออนุมัติงบกลางฯ ในปี 2561 เป็นน้ำยางชั้น 8,421.43 ตัน

ผลสัมฤทธิ์ : สามารถเพิ่มปริมาณการใช้ยางในประเทศ โดยหน่วยงานภาครัฐ เป็นน้ำยางสด จำนวน 81,081.59 ตัน และช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากสภาวะราคายางตกต่ำแก่เกษตรกรชาวสวนยางและสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง

5) โครงการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยาง(วงเงินสินเชื่อ 15,000 ล้านบาท) เพื่อสนับสนุนสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการได้ไปกู้เงินเพื่อใช้ในการขยายกำลังการผลิต/ปรับเปลี่ยนเครื่องจักรการผลิต ณ ที่ตั้งเดิมหรือที่ตั้งใหม่มีผู้ประกอบการที่ผ่านการอนุมัติเข้าร่วมโครงการจำนวน 20 ราย เป็นเงิน 14,408.20 ล้านบาท

ผลสัมฤทธิ์ : อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีประสิทธิภาพการผลิตมากขึ้น มีโครงสร้างต้นทุนที่ต่ำลง มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น และสร้างรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในประเทศขยายตัว ซึ่งจะนำไปสู่การต่อยอดในการสร้างนวัตกรรมใหม่เพิ่มขึ้นและการใช้เงินลงทุน 15,000 ล้านบาท ตามโครงการฯ คาดว่าจะทำให้ปริมาณการใช้ยางพาราภายในประเทศเพิ่มขึ้น 60,000 ตัน/ปี (เงินลงทุน 1 ล้านบาท จะเพิ่มปริมาณการใช้ยาง 4 ตัน /ปี)

6) โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่สถาบันเกษตรกรเพื่อรวบรวมยางพารา (วงเงินสินเชื่อ 10,000 ล้านบาท) เพื่อสนับสนุนสินเชื่อให้กับสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนที่มีการประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับยางพารานำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนมีสถาบันฯ ที่เบิกเงินกู้จริง 372 แห่ง เป็นเงิน 9,543.467 ล้านบาท โดยสถาบันฯ ที่ส่งชำระคืนเงินกู้มีจำนวน 144 แห่ง และสถาบันฯ ที่ยังไม่ชำระคืนเงินกู้ จำนวน 228 แห่ง วงเงินกู้คงเหลือ 8,304.34 ล้านบาท

ผลสัมฤทธิ์ : ช่วยให้สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง ไม่น้อยกว่า 510 แห่ง มีความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจการรวบรวมหรือรับซื้อยางพาราจากเกษตรกรชาวสวนยาง อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์ที่ดำเนินการโดยสถาบันเกษตรกรต่างๆ ให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางมากยิ่งขึ้น

7) โครงการสนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการยาง (น้ำยางชั้น) (วงเงินสินเชื่อ 10,000 ล้านบาท) เพื่อผลักดันราคายางให้สูงขึ้นโดยใกล้เคียงหรือสูงกว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางรักษาเสถียรภาพราคายางไม่ให้เกิดความผันผวนมากเกินไปจนเกิดวิกฤติที่มีผู้ประกอบการสมัครเข้าร่วมโครงการ 33 บริษัท 53 โรงงาน วงเงิน

10,000 ล้านบาท และอยู่ระหว่างดำเนินงานเพื่อส่งมอบวงเงินชดเชยดอกเบี้ยให้กับธนาคารออมสินภายในเดือน มี.ค. 62 โดยการตรวจสอบเอกสาร (ตัวสัญญาใช้เงิน) ที่ผู้ประกอบการยื่นขอกู้เงินไว้กับธนาคารต่างๆ ตั้งแต่เดือน ส.ค. 60 - ก.ค. 61

ผลสัมฤทธิ์ : การใช้เงินลงทุน 10,000 ล้านบาท ตามโครงการฯ จากเงินสินเชื่อปกติของผู้ประกอบการ จะทำให้สามารถดูดซับปริมาณยางที่จะเข้าสู่ระบบได้ประมาณ 200,000 ตัน และลดภาระงบประมาณการจัดซื้อยาง และการบริหารจัดการสต็อกยางพาราจากรัฐบาลโดยผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบแทน

8) โครงการสนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการยาง (ยางแห้ง) (วงเงินสินเชื่อ 20,000 ล้านบาท) เพื่อผลักดันราคาขายให้สูงขึ้นใกล้เคียงหรือสูงกว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยาง และรักษาเสถียรภาพราคายางไม่ให้เกิดความผันผวนมีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 16 บริษัท ผ่านการอนุมัติเข้าร่วมโครงการ จำนวน 1 ราย

ผลสัมฤทธิ์: การใช้เงินลงทุน 20,000 ล้านบาท ตามโครงการฯ จากเงินสินเชื่อปกติของผู้ประกอบการ จะทำให้สามารถดูดซับปริมาณยางที่จะเข้าสู่ระบบได้ประมาณ 350,000 ตัน และลดภาระงบประมาณการจัดซื้อยาง และการบริหารจัดการสต็อกยางพาราจากรัฐบาลโดยผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบแทน

9) โครงการซื้อช่วยชาติ เพื่อหารายได้ซึ่งเป็นเครื่องมือในการบริหารและเพิ่มสภาพคล่องให้แก่องค์กรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ยางภายในประเทศโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางเพื่อเพิ่มมูลค่า ส่งเสริมเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง ในด้านการจำหน่ายผลผลิตยางพาราให้กับผู้ผลิตยางล้อโดยตรง และสนับสนุนโครงการของรัฐบาลในมาตรการใช้จ่ายในประเทศ และลดหย่อนภาษีของประชาชนซึ่งได้รับการสั่งซื้อจากบริษัท 7 บริษัท จำนวน 2,669.40 ตัน โดยมีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 5 สถาบัน และมีบริษัทผู้ผลิตล้อยาง สั่งซื้อยางพาราและได้รับการจัดสรรคูปองจำนวน 11 บริษัท ซึ่งการจัดสรรคูปองให้แก่บริษัทที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 458,122 ใบ

ผลสัมฤทธิ์: มีการเพิ่มปริมาณการใช้ยางภายในประเทศ โดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากยางพารา เกษตรกรสถาบันเกษตรกร ได้จำหน่ายผลผลิตยางพาราให้กับผู้ผลิตยางล้อโดยตรง และส่งเสริม สนับสนุนโครงการของรัฐบาลตามมาตรการใช้จ่ายในประเทศ และช่วยเหลือประชาชนในการลดหย่อนภาษี

3. การส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่

การส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ เป็นการดำเนินงานซึ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ โดยวางระบบการผลิตและการบริหารจัดการในแนวทางเดียวกัน เพื่อประหยัดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตามนโยบายการตลาดนำการผลิต นำไปสู่การจัดการสินค้าเกษตรสู่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน สร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรได้อย่างมั่นคงในอนาคตตามแผนปฏิรูปการเกษตร เกษตรกรยังคงเป็นเจ้าของพื้นที่และร่วมกันดำเนินการบริหารจัดการการผลิต ร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี ราคาถูก และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (Motor Pool) เพื่อลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เกษตรกรหรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันหรือติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น (Economy of Scale) ซึ่งสามารถดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ เช่น พื้นที่ในเขตชลประทาน พื้นที่ปฎิรูปที่ดิน พื้นที่ในเขตสหกรณ์นิคม และพื้นที่เกษตรทั่วไป

ซึ่งจากการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่มายาวต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 ทำให้มีพื้นที่แปลงใหญ่ทั่วประเทศ 5.41 ล้านไร่ เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 315,897 ราย ผลิตสินค้า 74 ชนิด สามารถขอรับการสนับสนุนสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ 232 แปลง วงเงิน 1,391 ล้านบาท

แปลงปี	จำนวนแปลง	ชนิดสินค้า	พื้นที่(ล้านไร่)	เกษตรกร(ราย)
--------	-----------	------------	------------------	--------------

2559	599	33 สิ้นค้า	1.35	82,213
2560	1,813	74 สิ้นค้า	2.45	119,241
2561	1,732	74 สิ้นค้า	1.24	87,893
2562	519	41 สิ้นค้า	0.35	26,550
รวม 4 ปี	4,663	74 สิ้นค้า	5.41	315,897

ผลสัมฤทธิ์ : การดำเนินงานแปลงใหญ่ปี 2559 จาก 2 ฤดูการผลิต สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตสินค้าจากการลดต้นทุน 1,739.21 ล้านบาท และเพิ่มผลผลิต 4,335.75 ล้านบาท รวม 6,074.95 ล้านบาท และการดำเนินงานแปลงใหญ่ปี 2560 จาก 1 ฤดูการผลิต สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการผลิตสินค้าจากการลดต้นทุน 3,007.83 ล้านบาท และเพิ่มผลผลิต 2,103.05 ล้านบาท รวม 5,110.88 ล้านบาท

4. การปฏิรูปที่ดิน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยมีเจตนารมณ์ ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ดำเนินการจัดที่ดินตามกระบวนการปฏิรูปที่ดินให้กับเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกิน ประกอบกับดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่ ส.ป.ก. ให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกับการพัฒนาอาชีพ และสนับสนุนเงินทุนให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืน โดยช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (2558 – 2562) ส.ป.ก. ได้ดำเนินกิจกรรมหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย

6.1) การจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีผลการจัดที่ดินทั้งสิ้น 36.02 ล้านไร่ จัดให้แก่เกษตรกร 2.86 ล้านราย โดยแบ่งเป็น 1) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 35.15 ล้านไร่ จัดให้แก่เกษตรกร 2.22 ล้านราย 2) ที่ดินชุมชน 383,59 ไร่ จัดให้แก่เกษตรกร 609,042 ราย และ 3) ที่ดินเอกชน 482,616 ไร่ จัดให้แก่เกษตรกร 29,717 ราย

6.2) โครงการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ตั้งแต่ปี 2559-2562 มีโครงการจัดที่ดินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 7 จังหวัด ประกอบด้วย อุทัยธานี กาฬสินธุ์ ชลบุรี กาญจนบุรี นครราชสีมา สระแก้ว และสุราษฎร์ธานี โดยจัดที่ดินให้เกษตรกรแล้ว จำนวน 20 แปลง เนื้อที่ 14,083 ไร่ จัดให้แก่เกษตรกร จำนวน 1,364 ราย โดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์ จำนวน 12 แห่ง

6.3) การพัฒนาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน เกษตรกรได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ โดยมีกิจกรรมสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 8 กิจกรรม ประกอบด้วย การพัฒนาเกษตรกร (คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนสหกรณ์ และอาสาสมัครเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน) การสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ การพัฒนาธุรกิจชุมชน ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการขับเคลื่อนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเกษตรกรปราดเปรื่อง และการส่งเสริมสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน ในภาพรวมเกษตรกรสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 90.95 (ผลแสดงดังตารางด้านล่าง)

กิจกรรม	2558	2559	2560	2561	2562
	เป้าหมาย (ราย)				
	37,060	29,760	40,090	20,330	12,080
ผลสัมฤทธิ์การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและสร้างมูลค่าที่ดินกินให้เกษตรกร	38,231	30,845	45,554	21,367	4,524
❖ การพัฒนาเกษตรกร (คปจ. ผู้แทนสหกรณ์ และ อสปก.)	1,632	1,672	1,683	1,650	869
❖ การสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	4,070	3,878	3,729	3,770	1,501
❖ การพัฒนาธุรกิจชุมชน	6,182	5,238	5,155	5,082	1,685
❖ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	24,894	18,602	18,310	-	-

5. การพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล

เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้านการขาดแคลนน้ำของประชาชน สำหรับใช้ทำการเกษตร และอุปโภค บริโภค ทำให้เกษตรกรได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยการ

1. พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุลโดยการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โครงการชลประทานขนาดกลาง ก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ชุมชน/ชนบท ก่อสร้างโครงการแก้มลิง ตลอดจนทำการศึกษาสำรวจ ออกแบบ และจัดหาที่ดิน ซึ่งมีปริมาณน้ำเก็บกักน้ำต้นทุนในระบบชลประทานของประเทศเพิ่มขึ้น 1,456.59 ล้าน ลบ.ม.

ผลสัมฤทธิ์ : สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทาน 2,552 ล้านไร่ พื้นที่รับประโยชน์ 9.74 ล้านไร่ และครัวเรือนรับประโยชน์ 1,371,548 ครัวเรือนซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วง 4 ปี ทั้งของพื้นที่ชลประทานและปริมาณการเก็บกักน้ำสูงกว่าที่เคยดำเนินงานมาถึง 4 เท่า

จากการดำเนินการที่ผ่านมาและแผนการดำเนินในปี 2562 จะเห็นได้ว่ากรมชลประทานสามารถดำเนินการได้ตามแผนยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (ปี 2560-2579) ซึ่งจะส่งผลให้สามารถเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก 13,243 ล้าน ลบ.ม. เพิ่มพื้นที่ชลประทาน 17.95 ล้านไร่ ตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำแห่งชาติ

2. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 709 แห่ง ก่อสร้างแหล่งน้ำชุมชน 24 แห่ง ขุดสระน้ำในระดับไร่นา 139,079 แห่ง จัดการแหล่งน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน 39 แห่ง

3. สร้างฝายชะลอน้ำและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน โดยดำเนินการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อลดปริมาณน้ำไหลบ่าควบคุมหรือชะลอความเร็วของน้ำไหลบ่า การดักเก็บตะกอนและเพิ่มอัตราการไหลซึมของน้ำลงดิน ด้วยวิธีการชะลอน้ำในห้วย หนอง คลองบึง ให้สามารถนำไป ใช้ในเขตพื้นที่การเกษตรในบริเวณใกล้เคียง และสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ระบบนิเวศในพื้นที่ 45 จังหวัด 877 แห่งรวมทั้งก่อสร้างฝายชะลอน้ำประเภทชั่วคราวในเขตปฏิรูปที่ดิน (ฝายไม้แนวเดียว/ฝายไม้คอกหมู/ฝายหินเรียง) เพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ต้นน้ำลำธาร คืนความอุดมสมบูรณ์ และทำให้เกิดความหลากหลายด้านชีวภาพแก่สังคมของพืชและสัตว์ สามารถดำรงชีอยู่ได้ ใช้ศาสตร์พระราชา 244 แห่ง

6. การแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

รัฐบาลให้ความสำคัญและเห็นชอบให้การแก้ไขปัญหาการประมง IUU ของไทยเป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน และดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป พร้อมทั้งมีนโยบายในการปฏิรูปการประมงของไทย โดยตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมง IUU พร้อมวางรากฐานระบบป้องกันการทำประมง IUU ไว้ได้โดยสมบูรณ์ คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป จึงได้ประกาศปลดใบเหลืองให้แก่ประเทศไทยเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2562 ที่ผ่านมา โดยมี พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ ประธานคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย เป็นหัวหน้าคณะเดินทางไปร่วมงานแถลงข่าว ณ ราชาอาณาจักรเบลเยียม โดยสหภาพยุโรปให้การยอมรับว่าไทยได้มีความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการประมง IUU ได้สมบูรณ์แล้ว หลังจากที่ไทยและสหภาพยุโรปมีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการประมง IUU อย่างใกล้ชิดร่วมกันมาตลอดเกือบสี่ปี โดยคณะกรรมาธิการยุโรป

เห็นว่า ไทยได้ทบทวนกรอบกฎหมายประมง โดยออกพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2560 ให้สอดคล้องกับกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ซึ่งได้สร้างความเข้มแข็งในด้านการดำเนินการของรัฐเจ้าของธง รัฐเจ้าของท่า รัฐชายฝั่ง และรัฐตลาด รวมทั้งในกรอบกฎหมาย และบทลงโทษเพื่อการยับยั้งไว้อย่างชัดเจน มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรประมง มีการนำแผนระดับชาติในการควบคุม ตรวจสอบมาใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระบบติดตามควบคุม และเฝ้าระวัง รวมทั้งระบบติดตามเรือประมง และมีแผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ สร้างความมั่นใจและมีความโปร่งใสในการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าประมง โดยสร้างความเชื่อมั่นในการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำ มีการดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์และบริหารจัดการขององค์การบริหารจัดการระดับภูมิภาค สร้างความเข้มแข็งในสมรรถนะด้านการบริหารในการควบคุม ตรวจสอบ และสังเกตการณ์ รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับประเทศที่สามที่เกี่ยวข้อง โดยไทยในฐานะผู้ผลิตและส่งออกอาหารทะเลรายใหญ่อันดับ 4 ของโลก พร้อมทั้งจะร่วมรับผิดชอบกับประชาคมโลกในการรักษาทรัพยากรทางทะเล และการทำประมงตามหลักสากลต่อไป

โดยกรมประมงดำเนินการควบคุมการประมง IUU และการดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ IUU ของยุโรป ดังนี้

1. การตรวจรับรองสัตว์น้ำขึ้นท่าและการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำและใบรับรองการแปรรูปสัตว์น้ำให้แก่ผู้ประกอบการสำหรับกำกับสินค้าสัตว์น้ำที่ส่งออกไปสหภาพยุโรป
2. การควบคุมการทำประมงของเรือประมงไทยให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ IUU โดยกรมประมงร่วมกับกรมเจ้าท่า เร่งรัดในการจดทะเบียนเรือและการออกอาชญาบัตรให้แก่เรือประมงไทย เพื่อไม่ให้เรือประมงเป็นเรือผิดกฎหมาย
3. กำหนดให้มีการรายงานผลการจับสัตว์น้ำของเรือประมงไทย โดยใช้สมุดบันทึกทำการประมง (Fishing Logbook) และดำเนินการตรวจสอบย้อนกลับสัตว์น้ำตลอดสายการผลิตจากท่าเทียบเรือถึงโรงงานแปรรูป พร้อมทั้งจัดทำระบบฐานข้อมูลการทำประมง
4. ควบคุมการทำประมงสำหรับเรือประมงไทยในน่านน้ำไทย โดยเรือตรวจการณ์ประมง และดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการประมง
5. ทำการตรวจรับรองสุลักษณะเรือประมงไทยเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมประมงกำหนด
6. การประชาสัมพันธ์การดำเนินการตามกฎระเบียบ IUU ให้แก่ภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือการดำเนินการ เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการค้าสินค้าประมง
7. จัดตั้งศูนย์ประสานงานการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำเพื่อควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานในการควบคุมการทำประมง IUU และส่งออกสินค้าประมงไปยังสหภาพยุโรป

7. การจัดทำดัชนีเศรษฐกิจการเกษตรและภาวะเศรษฐกิจการเกษตร

7.1 ดัชนีเศรษฐกิจการเกษตร เป็นเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรรายไตรมาสและรายปี ซึ่งประกอบด้วย

1) ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตสินค้าเกษตรทั้งประเทศ สะท้อนถึงปริมาณผลผลิตที่ออกมาตามฤดูกาล ใช้เพื่อวางแผนล่วงหน้าในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตามฤดูกาล 2) ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นาเฉลี่ยทั้งประเทศ สะท้อนถึงราคาผลผลิตที่ออกมาในช่วงเวลานั้น ๆ ใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป และ 3) ดัชนีรายได้เกษตรกร เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงรายได้รวมของเกษตรกรก่อนหักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แสดงถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และกำลังซื้อในภาคเกษตรต่อภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงของดัชนีเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2558-2561 มีรายละเอียดดังนี้

● ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร

ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร ปี 2558 – 2561 โดยในปี 2559 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.01 เมื่อเทียบกับปี 2558 หมวดสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดประมง และหมวดปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.78 และ 10.59 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ สุก ร ไร่ ร่น พันธุ์ เนื้อ ไก่ และ กุ้ง ขาว แวน นานา ไม สำหรับปี 2560 ดัชนีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.01 เมื่อเทียบกับปี 2559 หมวดสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดพืชผล และหมวดปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.99 และ 6.02 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา อ้อยโรงงาน ไม้ผล (ทุเรียน ลำไย เงาะ และ มังคุด) และหมวดปศุสัตว์ (สุกร ไร่ ร่น พันธุ์ เนื้อ ไก่) และปี 2561 ดัชนีผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.54 เมื่อเทียบกับปี 2560 หมวดสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดพืชผล หมวดประมง และหมวดปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.43 1.95 และ 0.28 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ไม้ผล (ทุเรียน เงาะ และ ลองกอง) ไก่ เนื้อ และ กุ้ง ขาว แวน นานา ไม

● ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ปี 2558 – 2561 โดยในปี 2559 ดัชนีราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.24 เมื่อเทียบกับปี 2558 หมวดสินค้าที่ราคาเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดพืชผล หมวดปศุสัตว์ และหมวดประมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.03 0.81 และ 0.32 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ราคาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า ปาล์ม น้ำมัน ไม้ผล (ทุเรียน เงาะ ลำไย และ ลองกอง) สุก ร ไร่ ไก่ สำหรับปี 2560 ดัชนีลดลงร้อยละ 2.78 เมื่อเทียบกับปี 2559 หมวดสินค้าที่ราคาลดลง ได้แก่ หมวดปศุสัตว์ และหมวดพืชผล ลดลงร้อยละ 7.50 และ 1.67 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ราคาลดลง ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า ปาล์ม น้ำมัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม้ผล (สับปะรด ลำไย เงาะ) สุก ร และ ไก่ และปี 2561 ดัชนีราคาลดลงร้อยละ 5.67 เมื่อเทียบกับปี 2560 หมวดสินค้าที่ราคาลดลง ได้แก่ หมวดประมง หมวดปศุสัตว์ และหมวดพืชผล ลดลงร้อยละ 18.29 5.45 และ 5.06 ตามลำดับ โดยสินค้าที่ราคาลดลง ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน อ้อยโรงงาน สับปะรด ปศุสัตว์ (สุกร และ ไร่ ร่น พันธุ์ เนื้อ) และ กุ้ง ขาว แวน นานา ไม

● ดัชนีรายได้เกษตรกร

ดัชนีรายได้เกษตรกร ปี 2558 – 2561 โดยในปี 2559 ดัชนีรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.25 เมื่อเทียบกับปี 2558 หมวดสินค้าที่รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดประมง และหมวดปศุสัตว์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.21 และ 11.48 ตามลำดับ โดยสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ สุก ร ไร่ ร่น พันธุ์ เนื้อ ไก่ และ กุ้ง ขาว แวน นานา ไม สำหรับปี 2560 ดัชนีรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.04 เมื่อเทียบกับปี 2559 หมวดสินค้าที่รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดพืชผล เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.19 โดยสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า ยางพารา อ้อยโรงงาน ทุเรียน มังคุด หอมแดง และกระเทียม และปี 2561 ดัชนีรายได้เกษตรกรลดลงร้อยละ 0.44 เมื่อเทียบกับปี 2560 หมวดสินค้าที่รายได้เกษตรกรลดลง ได้แก่ หมวดปศุสัตว์ และหมวดประมง ในขณะที่หมวดพืชผล เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.00 โดยสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ทุเรียน เงาะ ลำไย และลองกอง

9.2 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร เป็นการวิเคราะห์และประมาณการภาวะเศรษฐกิจการเกษตร หรือ GDP ภาคเกษตร โดยพิจารณาถึงปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวของภาคเกษตร เช่น การดำเนินนโยบายและมาตรการของภาครัฐ เศรษฐกิจโลก อัตราแลกเปลี่ยน ราคาน้ำมัน รวมถึงภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยมีการจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรเป็นรายไตรมาสและรายปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการเจริญเติบโตของภาคเกษตรในภาพรวมและรายสาขาการผลิตหลัก ได้แก่ สาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ เพื่อใช้เป็น

แนวทางประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อการเตรียมมาตรการรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สำหรับ GDP ภาคเกษตร ในปี 2559 มีมูลค่าอยู่ที่ 602,304 ล้านบาท ลดลงจาก 617,442 ล้านบาท ในปี 2558 หรือลดลงร้อยละ 2.5 เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงและต่อเนื่องยาวนาน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญหลายชนิด อย่างไรก็ตาม ในปี 2560 GDP ภาคเกษตร กลับมาเพิ่มขึ้นเป็น 639,911 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.2 เมื่อเทียบกับปี 2559 เนื่องจากสถานการณ์การผลิตทางการเกษตรโดยทั่วไปเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ ประกอบกับการดำเนินนโยบายและมาตรการช่วยเหลือต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิต ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิต และยกระดับประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรให้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คาดว่า GDP ภาคเกษตร ในปี 2561 จะขยายตัวร้อยละ 4.6 เมื่อเทียบกับปี 2560 เนื่องจากปริมาณน้ำและสภาพอากาศโดยรวมทั้งประเทศเอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตร โดยปริมาณน้ำใช้การได้ในอ่างเก็บน้ำหลักของประเทศมีเพียงพอต่อการเพาะปลูกพืชที่สำคัญหลายชนิด ทำให้พืชส่วนใหญ่เจริญเติบโตได้ดีและมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการดำเนินนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปภาคเกษตร ด้วยหลักการตลาดนำการผลิตควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยได้ดำเนินนโยบายที่สำคัญ อาทิ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน การพัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรมืออาชีพที่มีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด ทำให้การผลิตสินค้าเกษตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น

8. การปฏิบัติการฝนหลวงและผลดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาหมอกควัน

กรมฝนหลวงและการบินเกษตรมีภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในการปฏิบัติการฝนหลวงและตัดแปรสภาพอากาศเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหมอกควันและไฟป่า โดยตลอด 4 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2558 ถึง ปัจจุบัน ได้มีการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนใน 3 พื้นที่ ได้แก่ เขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยแบ่งแผนดำเนินการออกเป็น 3 แผนงานดังนี้

1) แผนบรรเทาปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง

ระยะเวลาดำเนินการ : มกราคม - มีนาคม ของทุกปี (เริ่มแผนปฏิบัติการ ปี 2561)

ผลการดำเนินงาน :

ในปี 2561 ได้มีการตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็ว จ.ระยอง และ จ.กาญจนบุรี ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม เพื่อปฏิบัติการฝนหลวงสำหรับชะล้างฝุ่นละอองในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง โดยสามารถปฏิบัติการฝนหลวงจำนวน 2 วัน 8 เที่ยวบิน และทำให้มีฝนตก 1 วัน (16 มีนาคม 2561) ซึ่งสามารถบรรเทาและลดปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 บริเวณกรุงเทพมหานคร นครปฐม และสมุทรสาคร ได้ในระดับหนึ่ง (การบินปฏิบัติการไม่สามารถทำการบินเข้าพื้นที่กรุงเทพมหานครขึ้นได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการบินที่ต้องบินห่างจากสนามบินนานาชาติอย่างน้อยระยะ 50 ไมล์)

ในปี 2562 ได้มีการตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็ว จ.ระยอง และ จ.นครสวรรค์ ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2562 - ปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติการฝนหลวงครอบคลุมพื้นที่ที่ประสบปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 เกินค่ามาตรฐาน ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2562 มีการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อลดความหนาแน่นของฝุ่นละออง PM2.5 ที่ส่งผลผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน รวม 4 วัน 10 เที่ยวบิน ทำให้มีฝนตกจำนวน 1 วัน (15

มกราคม 2562) ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ (มีการผ่อนปรนข้อจำกัดด้านการบิน ทำให้สามารถบินปฏิบัติการเข้าใกล้พื้นที่กรุงเทพมหานคร ในระยะ 15 ไมล์ ได้)

2) แผนบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือ

พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่ที่ประสบปัญหาหมอกควันและไฟป่าและพื้นที่ข้างเคียง 15 จังหวัดในเขตภาคเหนือ ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย ตาก เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง ลาพูน สุโขทัย และอุดรดิตถ์

ระยะเวลาดำเนินการ : มีนาคม - เมษายน ของทุกปี

ผลการดำเนินงาน : ตั้งแต่ปี 2558 - 2561 (รวม 4 ปี) หน่วยปฏิบัติการฝนหลวง จ.เชียงใหม่ และ จ. พิษณุโลก ได้ทำการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่า รวมทั้งสิ้น 87 วัน มีฝนตกรวม 56 วัน คิดเป็นร้อยละ 64.4 รวมปฏิบัติการทั้งสิ้น 404 เที่ยวบิน ปฏิบัติการเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้ และลดความหนาแน่นของฝุ่นละอองในอากาศ จนสามารถลดระดับค่า PM10 และ PM2.5 ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ได้ในระดับหนึ่ง

3) แผนบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่ภาคใต้

พื้นที่เป้าหมาย : พื้นที่ที่ประสบปัญหาไฟป่า (ป่าพรุโต๊ะแดง) และหมอกควันข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน บริเวณภาคใต้ตอนล่าง 9 จังหวัด ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นครศรีธรรมราช พัทลุง นราธิวาส ภูเก็ต สงขลา สตูล และกระบี่

ระยะเวลาดำเนินการ : พฤษภาคม - พฤศจิกายน ของทุกปี

ผลการดำเนินงาน :

ในปี 2558 มีการปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อลดความหนาแน่นของหมอกควันข้ามแดนจากเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2558) รวม 10 วัน 47 เที่ยวบิน ทำให้มีฝนตกรวม 10 วัน ในพื้นที่ 9 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ตรัง ภูเก็ต พังงา พัทลุง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ สงขลา และ สตูล

ในปี 2559 ได้มีการตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง จ.สงขลา เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นและช่วยเหลือพื้นที่ ไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง จ.นราธิวาส (พฤษภาคม 2559) โดยขึ้นปฏิบัติการรวม 8 วัน 9 เที่ยวบิน และทำให้มี ฝนตกในพื้นที่ป่าพรุ รวม 7 วัน ในปี 2561 ได้มีการตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง จ.สงขลา เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นและช่วยเหลือพื้นที่ ไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง จ.นราธิวาส (เมษายน - มิถุนายน 2561) โดยขึ้นปฏิบัติการรวม 11 วัน 10 เที่ยวบิน และทำให้มีฝนตกในพื้นที่ป่าพรุ รวม 10 วัน
